

for Official Publications of the European Communities, 2005. 390 p.

9. Education at a Glance 2006 Highlights / Organisation For Economic Co-Operation And Development. URL: <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/37376068.pdf>.

10. Edukacja dla pracy: Raport o rozwoju społecznym. Warszawa: Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, 2007. 216 s.

11. Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (wersja skonsolidowana 1997). URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:11997E/TXT>.

12. Green Paper. On the European Dimension of Education / Commission of the European Communities. URL: http://aei.pitt.edu/936/1/education_gp_COM_93_457.pdf.

13. Cresson E., Flynn P. Biała Księga Kształcenia i Doskonalenia. Nauczanie i uczenie się. Na drodze do uczącego się społeczeństwa. Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, 1997. 200 s.

14. Колядич О., Погорелов С. Європейські орієнтири розвитку сфери зайнятості та боротьби з бідністю у стратегії «Європа – 2020». Соціально-трудова відносина: теорія та практика. 2014. № 2. С. 470–478. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvtpp_2014_2_71.

15. Maastricht Communiqué on the Future Priorities of Enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training (2004, 14 December). URL: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy.

16. Komunikat Helsiński w sprawie ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. URL: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/helsinki_pl.pdf.

17. Reforma systemu edukacji: projekt Ministerstwo Edukacji Narodowej. Warszawa: Wydaw. Szkoła i pedagogika, 1998. 228 s.

18. Chwalba A. III Rzeczpospolita – raport specjalny. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2005. 307 s.

19. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників ЄС: міжнародний документ від 9 грудня 1989 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_044; Karta Socjalna Wspólnoty Europejskiej. URL: http://www.ptps.org.pl/old_site.

20. Konwencje i zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy 1919–1994 / kom. red.: R. Henczel, R. Lemieszewska, M. Stefańska; Międzynarodowa Organizacja Pracy (Genewa); Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1996. T. 2: 1967–1994. 200 s.

21. Europejska Karta Społeczna (zrewidowana) (Strasburg, 3 Maja 1996). URL: <https://rm.coe.int/168047e175>.

22. Європейська соціальна хартія (переглянута): міжнародний документ від 3 травня 1996 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062/page.

23. Szlosek F. Kształcenie zawodowe w Polsce na początku XXI wieku. URL: <http://repozytorium.ukw.edu.pl/handle/item/3380>.

УДК 378.635.174-057.87(477)(043.5)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК ОСОБИСТІСНОЇ ЯКОСТІ

Кудрявцева Г.І., аспірант
кафедри педагогіки та психології

Харківський національний університет внутрішніх справ,

старший слідчий слідчого відділення

Сумський відділ поліції

Головного управління Національної поліції України в Сумській області

У статті порушено проблему формування професійної відповідальності майбутніх офіцерів поліції. Проаналізовано історичний аспект дослідження «відповідальності» як наукової категорії. Розглянуто зміст та особливості трактування поняття «відповідальність» у контексті професії поліцейського. Виокремлено зовнішню і внутрішню сторони відповідальності, які властиві професійній відповідальності. Виділено види відповідальності поліцейського: особистісну, соціальну, професійну; надано їх характеристику. Визначено сутність поняття «професійна відповідальність» офіцера поліції як особистісної якості фахівця.

Ключові слова: *відповідальність, професійна відповідальність, професійні обов'язки, офіцери поліції.*

В статті затронута проблема формування професійної відповідальності майбутніх офіцерів поліції. Проаналізовано історичний аспект дослідження «відповідальності» як наукової категорії. Розглянуто зміст та особливості трактування поняття «відповідальність» у контексті професії поліцейського. Виокремлено зовнішню і внутрішню сторони відповідальності, які властиві професійній відповідальності. Виділено види відповідальності поліцейського: особистісну, соціальну, професійну; надано їх характеристику. Визначено сутність поняття «професійна відповідальність» офіцера поліції як особистісної якості фахівця.

личностная, социальная, профессиональная; дана их характеристика. Определена сущность понятия «профессиональная ответственность» офицера полиции как личностного качества специалиста.

Ключевые слова: *ответственность, профессиональная ответственность, профессиональные обязанности, офицеры полиции.*

Kudriavtseva N.I. PECULIARITIES OF PROFESSIONAL RESPONSIBILITY OF NATIONAL POLICE OFFICIALS AS A PERSONALITY TRAIT

The article deals with the issue of formation of the professional responsibility of future police officers. There has been analyzed the historical aspect of the study of 'responsibility' as a scientific category. There have been reviewed the content and peculiarities of interpretation of the concept of 'responsibility' in the context of the profession of a police officer. There have been outlined the external and internal sides of responsibility that are peculiar to the professional responsibility. There have been determined the types of responsibility of a police officer: personal, social, and professional. There has been defined the essence of the concept of 'professional responsibility' of a police officer.

Key words: *responsibility, professional responsibility, professional duties, police officers.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується глобальними інтеграційними змінами в економічній, соціокультурній, інформаційній взаємодії, що відіграє значну роль у реформуванні освітньої галузі. Відомча система підготовки кадрів для поліції не є винятком і вдосконалюється в межах вітчизняної освіти на тлі активного реформування самого Міністерства внутрішніх справ. На сучасному етапі розвитку професійної освіти у сфері підготовки майбутніх офіцерів Національної поліції особливе місце посідає проблема формування їхньої професійної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз даних соціологічних досліджень свідчить про недостатній рівень професійної відповідальності багатьох працівників правоохоронних органів. Наслідком цього є низький рівень довіри громадян України як до інститутів державної владі загалом, так і до колишньої міліції (органів внутрішніх справ) зокрема, що і стало передумовою створення Національної поліції.

Дослідження проблеми відповідальності пов'язане з аналізом широкого кола наукових проблем. Вагомий внесок у створення методологічних засад наукової розробки питання щодо формування відповідальності зробили дослідження В. Андрущенка, І. Бега, І. Бойченка, Т. Веретенко, Л. Губерського, Н. Огренич, В. Савченко, Т. Ящука й інших.

Аналіз сучасної педагогічної літератури, дисертаційних досліджень свідчить про посилену увагу науковців до проблеми формування професійних якостей майбутніх правоохоронців та особового складу інших силових структур. Зокрема, окремі аспекти формування професійної відповідальності працівників силових структур вивчали Я. Зорія, А. Комишан, Т. Ісаєнко, І. Новак, В. Рижиков, Ю. Сердюк, Д. Тауман, О. Тогочинський, М. Шик, В. Ягупов та інші. Але

в зазначених роботах проблема формування професійної відповідальності розглядається не окремо, а в контексті формування всього комплексу професійних якостей фахівців.

Різні аспекти проблеми вдосконалення підготовки майбутніх правоохоронців до професійної діяльності розглядали В. Авдеев, В. Андросюк, М. Ануфрієв, В. Вдовюк, О. В'юшин, О. Бандурка, А. Басов, О. Безсмертний, В. Венедиктов, Ю. Дубко, В. Дяченко, Я. Кондратьєв, Л. Криворучко, А. Кучерявий, А. Лігоцький, В. Лукашевич, В. Маріщук, Н. Матюхіна, О. Столяренко, О. Федоренко, Г. Юхновець, Г. Яворська та інші.

Правові аспекти професійної відповідальності досліджували такі вчені, як А. Адаєв, А. Андрунік, О. Бандурка, Н. Бондаренко, Л. Луцька, В. Марков, О. Синявська, Г. Яхнін. Психолого-педагогічні особливості професійної відповідальності працівників силових структур вивчали Я. Зорія, А. Комишан, Т. Ісаєнко, І. Новак, В. Рижиков, Д. Тауман, О. Тогочинський, М. Шик, В. Ягупов.

Вирішення проблеми формування професійної відповідальності курсантів, як майбутніх офіцерів Національної поліції в процесі фахової підготовки дасть змогу подолати суперечності між сучасними вимогами держави до особистості працівників Національної поліції та загальним станом сформованості в них професійної відповідальності; необхідністю формування професійної відповідальності курсантів як майбутніх офіцерів поліції й недостатньою розробленістю змісту, форм і методів такої діяльності, недостатнім рівнем сформованості професійної відповідальності в курсантів як майбутніх офіцерів поліції та вимогами відповідних нормативних документів МВС України.

Проведений огляд наукових досліджень дає змогу стверджувати, що, незважаючи

на наявність значного наукового матеріалу в цій галузі, проблема формування професійної відповідальності майбутніх офіцерів поліції в процесі фахової підготовки залишається недостатньо дослідженою. На сучасному етапі залишається невизначеною структура професійної відповідальності офіцера національної поліції, недостатньо мірою окреслені шляхи формування професійної відповідальності фахівця, що враховують як змістову, так і процесуальну сторону його професійної діяльності.

Постановка завдання. Мета статті – розглянути особливості професійної відповідальності офіцерів поліції та визначити її сутність.

Виклад основного матеріалу дослідження. Служба в правоохоронних органах є відповідальною справою в суспільстві, яка вимагає не лише контролю за дотриманням правопорядку, а й чесності, справедливості, надійності, відповідального ставлення до виконання професійних обов'язків працівниками поліції. Варто зазначити, що поліцейський повинен бути взірцем правової культури й відповідально ставитися до служіння суспільству «шляхом забезпечення охорони прав та свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку ...» [4]. Отже, однією з професійно важливих і провідних психологічних характеристик поліцейського є відповідальність.

Згідно з результатами досліджень науковців (В. Канке, Б. Назаров, О. Плахотний та інші), термін «відповідальність» уперше розглядався в юриспруденції в другій половині XV ст. й інтерпретувався як обов'язок. Поняття «відповідальність» як психологічну категорію досліджував англійський філософ А. Бен у книзі «Емоції і воля» (1865), який розглядав її в розумінні обвинувачення, засудження та покарання. Інший англійський філософ XIX століття – Д. Міль – детермінував її як «підзвітність» певній соціальній ролі, вираження свободи й необхідності.

Великий тлумачний словник української мови трактує термін «відповідальність» як покладений на когось або взятий на себе обов'язок за певну ділянку роботи, справу, за чийсь дії, вчинки, слова [1, с. 84].

Академічний тлумачний словник української мови роз'яснює поняття «відповідальність» як покладений на когось або взятий на себе обов'язок за певну ділянку роботи, справу, за чийсь дії, вчинки, слова [6, с. 134]. Філософський енциклопедичний словник указує на той факт, що термін «відповідальність» характеризує міру відповідності поведінки особи наявним вимо-

гам, чинним суспільним нормам, правилам співжиття, правовим законам [7, с. 93].

Аналіз різних наукових досліджень дає змогу зазначити, що термін «відповідальність» учені трактують по-різному. Існують такі тлумачення поняття «відповідальність»: об'єктивно необхідні міжособистісні, колективні й суспільні відносини, урахування історично конкретного характеру їхніх взаємних обов'язків, які реалізуються у свідомій вольовій поведінці та діяльності (Н. Мінкіна); це якість, яка пов'язана зі здатністю людини відповідати за власні дії, вчинки з усвідомленням наслідків власних дій і вчинків (К. Муздибаєв, В. Семенов); передбачає визнання людиною єдиної активної причетності до соціального і природного світу, що є не стільки результатом оцінювання особистості оточуючими, скільки її власним переконанням, моральним принципом, підсумком самоусвідомлення (І. Бех); є смисловим утворенням особистості, своєрідним загальним принципом співвіднесення (саморегулювання) у межах цілісної мотиваційно-смислової сфери мотивів, цілей і засобів життєдіяльності (М. Савчин); є не лише усвідомленням індивідом усіх наслідків уже зробленого, а й відповідальність за все втрачене, тобто «здатність людини детермінувати події, учинки на момент їх здійснення й у процесі виконання аж до радикальної зміни всього життя» (С. Рубінштейн); це здатність особистості самостійно формувати обов'язки, виконувати їх, здійснювати самооцінку й самоконтроль (В. Сухомлинський); передбачає свободу прийняття рішень, вибору цілей і способів, методів і стилів їх досягнення (В. Татенко).

Отже, аналіз наведених тлумачень поняття «відповідальність» охоплює три аспекти: 1) об'єктивний, що існує незалежно від конкретного суб'єкта й може бути покладений на будь-яку людину; 2) суб'єктивний, що залежить від суб'єкта, який може приймати рішення, й або брати на себе зобов'язання, або їх не брати; 3) емоційний: сумніви, переживання, почуття відповідальності, обов'язку, совісті, провини за характер і результат своєї діяльності й можливі наслідки взятих зобов'язань чи прийнятих рішень.

У контексті дослідження саме формування професійної відповідальності майбутніх офіцерів поліції в умовах закладу вищої освіти відіграє особливу роль у процесі розвитку цього переходу від зовнішнього аспекту відповідальності до внутрішнього – особисто усвідомленої відповідальності. Отже, загальний аналіз наукових джерел демонструє, що, незважаючи на певні роз-

біжності в наукових підходах до визначення сутності поняття «відповідальність», їх об'єднує загальний компонент – усвідомлення результату своїх дій і їх наслідки.

У наукових працях багато уваги приділяють соціальній, юридичній, моральній, педагогічній відповідальності. Однак психологічні особливості відповідальності як провідної професійно важливої характеристики поліцейського науковці не розглядали.

Потрібно зазначити, що відповідальність у ролі соціально-психологічної категорії розглядають із двох сторін. У соціальній психології розрізняють зовнішні форми саморегуляції, які забезпечують покладання відповідальності (підзвітність, караність тощо), і внутрішні (почуття відповідальності й обов'язку, відповідальне ставлення тощо). З одного боку, відповідальність може мати зовнішній характер у вигляді санкцій (керівництва, соціуму, суспільства тощо) за дії, учинки, діяльність (бездіяльність) поліцейського, що накладається груповими, корпоративними, службовими, професійними обов'язками. Незалежно від займаної посади працівник Національної поліції несе відповідальність за власні дії (бездіяльність), накази й розпорядження, які надає.

Тобто в разі вчинення протиправних діянь поліцейський несе «кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність», що передбачено п. 1 ст. 19 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII.

З іншого боку, відповідальність можна визначити як внутрішню категорію, тобто професійно важливу моральну характеристику особистості поліцейського, що детермінована самостійно прийнятим рішенням щодо особистого, соціального та професійного боргу, обов'язку. Отже, відповідальність може мати видиму (зовнішню) та невидиму (внутрішню) сфери прояву, де 1) зовнішня визначає те, як позиціонує себе поліцейський перед іншими людьми, колегами, суспільством загалом, і реалізовується завдяки підзвітності особи, застосуванню заохочень і санкцій за результати його соціальної взаємодії, діяльності; 2) внутрішня визначає внутрішні переконання, переживання, оцінки стосовно власних дій, діяльності (бездіяльності), учинків і відбувається завдяки особистісному самоконтролю, почуттю обов'язку, боргу, а також рівню сумління [2].

Внутрішніми регуляторами діяльності й поведінки поліцейського є соціальні та професійні вимоги, моральні приписи й готовність свідомо нести відповідальність за власні дії, учинки, вибір, діяльність (без-

діяльність) і за їх результати й наслідки. Здатність поліцейського усвідомлювати, оцінювати та нести відповідальність за власні дії, учинки, діяльність (бездіяльність) є інтегральним психологічним утворенням.

З одного боку, воно має виявлятися в особистісному почутті «відповідальності» поліцейського за когось або щось, а з іншого – у відповідальному ставленні до власних обов'язків і зобов'язань, а також у професійно важливій моральній якості «відповідальності». Не варто плутати терміни «почуття відповідальності», «відповідальне ставлення» і таку професійно важливу якість поліцейського, як «відповідальність».

Отже, ми вважаємо, що «почуття відповідальності» поліцейського – це емоційний процес, який відображає суб'єктивне оцінювання до власних дій, учинків, діяльності (бездіяльності) та їх результатів і наслідків. Почуття відповідальності – це відчуття категорії «Я повинен» і «Я можу» виконати свої зобов'язання в комплексі з внутрішнім обов'язком відповісти за наслідки власних дій, учинків, діяльності (бездіяльності).

Відповідальне ставлення поліцейського до виконання професійної діяльності полягає в тому, що він має певний набір особистісних соціально-діяльнісних установок, спрямованих на досягнення певної правоохоронної мети або розв'язання певного професійного завдання. Це складна інтеграційна характеристика поліцейського, яка виражає здатність особистості до контролю, саморегуляції своєї самостійної професійної діяльності й поведінки, сумлінного виконання норм, професійних обов'язків і зобов'язань.

Сутність відповідального ставлення поліцейських до професійної діяльності виявляється через усвідомлення соціальної значущості й важливості власної професії; наявність стійких професійних інтересів; любов до власної професії; почуття гордості й глибокої поваги до правоохоронної діяльності; здатність до емоційно-вольової саморегуляції; усвідомлене прагнення особистості до ефективного здійснення професійних функцій.

Також можна виділити види відповідальності поліцейського: 1) особистісна – здатність здійснювати оцінювання та самоконтроль власних дій, учинків, діяльності (бездіяльності), усвідомлювати й відповідати за їх результати та наслідки; 2) соціально – здатність старанно і своєчасно виконувати обов'язки, зобов'язання й обіцянки, усвідомлюючи наслідки власних дій, учинків, діяльності (бездіяльності) для інших і відпо-

відати за них; 3) професійна – здатність старанно, своєчасно та правомірно досягати мети правоохоронної діяльності, передбачити й усвідомлювати результати та наслідки власних дій, учинків, діяльності (бездіяльності), а також відповідати за них [3].

Професійна відповідальність майбутнього офіцера Національної поліції пов'язана з наявністю соціальних цінностей і специфічних професійних норм і правил, що детерміновані умовами професійної діяльності. Поліцейський є представником виконавчої влади, тому суспільство висуває до нього особливі вимоги в усіх сферах його життєдіяльності (особистій, соціальній і професійній).

М. Семененко виділяє основні показники професійної відповідальності: ступінь обґрунтованості прийнятого рішення у сфері професійної діяльності; емоційна стабільність і наполегливість щодо його реалізації; сумлінність у виконанні своїх функціональних обов'язків; готовність відповідати за результати й наслідки своєї діяльності [5].

Отже, людину можна вважати відповідальною, якщо вона сумлінно ставиться до власних зобов'язань, обов'язків та обіцянок, а також несе відповідальність за те, що відбувається за її безпосереднього чи опосередкованого втручання в минулому, зараз чи буде відбуватись надалі.

Відповідальність має певні рівні сформованості, а саме: низький рівень (безвідповідальна, ненадійна особа); середній рівень (особа, яка виявляє відповідальність залежно від ситуації, умов життєдіяльності й певних чинників); високий рівень (відповідальна, надійна особа в усіх сферах життєдіяльності, яка може нести відповідальність не лише за наслідки власних дій, учинків, діяльності (бездіяльності), а й інших) [3].

Отже, працівник Національної поліції несе повну відповідальність за результати й наслідки власних бажань, дій, учинків, діяльності (бездіяльності), незалежно від умов їх протікання.

Підсумовуючи усе вищевказане, необхідно наголосити на необхідності підвищення якості професійно психологічного відбору до лав правоохоронних органів України. Ми вважаємо, що обов'язково необхідно здійснювати діагностику розвитку професійної, соціальної та особистісної відповідальності кандидата на службу до органів Національної поліції. Суб'єкти, які здійснюють професійно-психологічний відбір кандидата на службу, повинні поглиблено, різнобічно й ретельно вивчати здатність кандидата бути відповідальним. Вони мають застосовувати не лише психодіагностичні, а й методи спеціальних доручень і спостереження.

Отже, професійна відповідальність є професійною важливою характеристикою фахівця будь-якої професії, яка пов'язана із взаємодією з іншими людьми, зокрема й офіцера поліції. Варто наголосити, що професійна відповідальність офіцерів органів національної поліції передбачає стягнення дисциплінарного характеру в разі неправомірного виконання професійних обов'язків.

Професійна відповідальність формується в процесі фахової освіти як результат зовнішніх вимог до майбутнього офіцера органів Національної поліції. Розуміння професійної відповідальності офіцерів Національної поліції пов'язане з готовністю курсантів вищих навчальних закладів усвідомлювати необхідність виконання вимог професійних норм і відповідати за свої дії.

Отже, професійну відповідальність офіцера Національної поліції ми визначаємо як інтегративну якість особистості, яка є результатом відображення ставлення до поставлених обов'язків і пов'язана з чітко закріпленими нормами професійної діяльності, що забезпечує її ефективне виконання й виявляється в здатності приймати обґрунтовані рішення у сфері своєї професійної діяльності, проявляти наполегливість і сумлінність у їх реалізації та готовності відповідати за їх результати й наслідки.

Висновки з проведеного дослідження. Формування професійної відповідальності майбутніх офіцерів Національної поліції доцільно розпочинати на етапі відбору на службу й цілеспрямовано продовжувати під час їхньої професійної підготовки, зокрема під час навчання в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Із цією метою необхідно розробити і створити певні педагогічні умови, спрямовані на формування професійної відповідальності як особистісної якості фахівця.

Перспективними напрямками подальших наукових пошуків є виокремлення й обґрунтування відповідних педагогічних умов і їх подальше запровадження в освітній процес закладу вищої освіти МВС України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Великий тлумачний словник української мови / упорядник Т.В. Ковальова. Харків: Фоліо, 2005. 767 с.
2. Муздыбаев К. Психология ответственности / под ред. В.Е. Семенова. Ленинград: Наука, 1983. 340 с.
3. Пономарьов О.С., Середя Н.В., Чеботарьов М.К. Відповідальність як педагогічна категорія: підручник. Харків: НТУ «ХП», 2013. 360 с.

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. С. 1970. Ст. 37.

5. Семенов Н.Н. Становление профессиональной ответственности у курсантов военных училищ сухопутных войск: автореф. дисс. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.14 «Психология труда в особых условиях». Москва, 1998. 20 с.

6. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 1. С. 84.

7. Філософський енциклопедичний словник / Національна академія наук України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди; гол. ред. В.І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.

УДК 378:004

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВНЗ

Любарець В.В., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри менеджменту та інноваційних технологій
соціокультурної діяльності

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

У статті порушено проблему практичної реалізації ідеї створення електронних підручників в інформаційно-освітньому середовищі вищого навчального закладу. Означено пріоритети створення електронних підручників на платформі Універсального освітнього простору ACCENT. Визначено перспективи подальшого дослідження: наукове обґрунтування психолого-педагогічних засад формування структури електронних підручників і їх використання в освітньому процесі ВНЗ.

Ключові слова: інформаційно-освітнє середовище (ІОС), електронні освітні ресурси (ЕОР), електронний підручник (ЕП), вищий навчальний заклад (ВНЗ).

В статье затронута проблема практической реализации идеи создания электронных учебников в информационно-образовательной среде вуза. Обозначены приоритеты создания электронных учебников на платформе Универсального образовательного пространства ACCENT. Определены перспективы дальнейшего исследования: научное обоснование психолого-педагогических основ формирования структуры электронных учебников и их использования в образовательном процессе вуза.

Ключевые слова: информационно-образовательная среда (ИОС), электронные образовательные ресурсы (ЭОР), электронный учебник (ЭУ), высшее учебное заведение (вуз).

Liubarets V.V. PRACTICAL IMPLEMENTATION OF THE IDEA OF CREATION OF ELECTRONIC TEXTBOOK IN THE INFORMATION AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

The article addresses the problem of practical implementation of the idea of creating electronic textbooks in the information and educational environment of the higher educational institution. The priorities of the creation of electronic textbooks on the platform of the ACCENT Universal Education Space are identified. The prospects for further research: the scientific substantiation of psychological and pedagogical principles of the formation of the structure of electronic textbooks and their use in the educational process of higher educational institutions are determined.

Key words: information and educational environment (IEE), electronic educational resources (EER), electronic textbook (ET), higher educational institution (University).

Постановка проблеми. Випереджальний розвиток освіти в Україні, спрямованої на максимальне забезпечення освітніх потреб особистості, відповідності рівня і якості підготовки студент вимогам сучасного суспільства, вбачається можливим за умови найбільшої відповідності компонентів системи освіти соціальним, науковим і технологічним цілям, умовам розвитку суспільства й потребам системи освіти загалом.

Останніми роками в усіх країнах світу класичні форми організації навчання та засоби, які використовуються, переживають кризу – формується потреба в їх неперервному оновленні та оновленні їх сутності. Адже якість освіти й навчання загалом і зокрема покращується за умови використання високоякісних методичних і навчальних матеріалів.

Одним із найбільш перспективних шляхів розвитку сучасної освіти є використання по-